

Sygn. akt **III AUa 1912/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Goss-Kokot (spr.)

Sędziowie: SSA Jolanta Cierpiał

del. SSO Roman Walewski

Protokolant: st. sekr. sądowy Krystyna Kałużna

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2017 r. w Poznaniu

sprawy **A. B., J. L.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o ustalenie istnienia ubezpieczenia społecznego

na skutek apelacji J. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze

z dnia 10 maja 2016 r. sygn. akt IV U 613/16

- zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i stwierdza, że J. L. jako osoba wykonująca pracę nakładczą u płatnika składek A. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 sierpnia 2006r. do 28 lutego 2009r.;
- zasądza od pozwanego na rzecz J. L. kwotę 30 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych w postępowaniu odwoławczym.

del. SSO Roman Walewski	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------------	-----------------------	----------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29.12.2015r., znak (...) - (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2015r. poz. 121, z późn. zm.) w związku z art. 58 ustawy z dnia 23.04.1964r. Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz. U. z 2014r., poz. 121, ze zm.) stwierdził, że J. L. jako osoba wykonująca pracę nakładczą u płatnika składek (...) A. B. w N. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od 01.08.2006r. do 28.02.2009r.

Odwołanie od tej decyzji złożył A. B. oraz ubezpieczony J. L., wnosząc o jej zmianę poprzez uznanie, że w spornym okresie z tytułu wykonywania pracy nakładczej J. L. podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym.

Odwołujący podnieśli, że z zapisów umowy między stronami oraz ilości pobranych materiałów przez wykonawcę jednoznacznie wynika, iż nakładca zapewniał osiągnięcie przychodu przynajmniej 50% najniższego wynagrodzenia. Fakt nie wykonania zleconej przez nakładcę ilości pracy nie stanowi uznania, że nakładca nie wywiązywał się z ustaleń umowy i nie zapewnił wykonawcy odpowiedniej ilości pracy. Samo nierealizowanie w całości przez strony warunku konstrukcyjnego umowy o pracę nakładczą w postaci ustalenia miesięcznej minimalnej ilości pracy tak, aby zapewniała uzyskanie wynagrodzenia w rozporządzeniu, nie świadczy o obchodzeniu prawa i nieważności umowy o pracę nakładczą.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 10 maja 2016r., w sprawie IV U 613/16 oddalił odwołania A. B. i J. L. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 29.12.2015r., nr (...).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek A. B. jako osoba fizyczna prowadzi działalność gospodarczą w zakresie złotnictwa pod nazwą (...) A. B. z siedzibą w N.. Nie zatrudnia pracowników.

Ubezpieczony J. L. w dniu 1.08.2006r. zawarł umowę o pracę nakładczą z płatnikiem składek (...) A. B. na stanowisku wulkanizator form gumowych.

W pkt 1 aneksu do umowy ustalono, że nakładca powierza wykonawcy, a wykonawca przyjmuje pracę polegającą na wykonaniu złotniczych form gumowych. Według umowy wykonawca winien wykonać pracę określoną w punkcie 1 z zastosowaniem minimalnych i maksymalnych limitów określonych na 46 sztuk po 20 zł każda – limit minimalny, 80 sztuk po 20 zł każda – limit maksymalny. Wysokość wynagrodzenia miała oscylować w granicach pomiędzy 920 zł a 1600 zł miesięcznie. Zgodnie z zawartą umową, zleconą pracę wykonawca wykonywać miał z materiałów dostarczonych przez nakładcę: tj. wulkanizatora, skrzynki formierskiej i gumy formierskiej. Rozliczenie następować będzie w okresach miesięcznych. Miejsce wykonywania pracy określono na lokal położony w K. przy ul. (...).

J. L. został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu wykonywania umowy o pracę nakładczą u płatnika składek (...) – A. B.

w okresie od 01.08.2006r. do 28.02.2009r. z podstawą wymiaru od 08.2006 – 400,00 zł, od 01.2009 do 02.2009 – 500,00 zł.

W tym samym okresie ubezpieczony J. L. prowadził własną pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą P.P. (...) J. L. z siedzibą w K. ul. (...) w zakresie usług remontowo-budowlanych i prac instalacyjnych, z tytułu której dokonał zgłoszenia do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego. Z tytułu prowadzonej działalności nie zgłosił się do ubezpieczeń społecznych i nie opłacał z tego tytułu składek.

Przez cały okres na jaki zawarto umowę o pracę nakładczą J. L. wykonywał o ponad połowę mniejszą ilość złotniczych form gumowych, niż przewidziano umową. Liczba wykonanych złotniczych form gumowych wynosiła ok. 20 sztuk miesięcznie.

Rozliczenie następowało przy odbiorze wykonanych form gumowych. Wynagrodzenie za pracę ubezpieczony otrzymywał w formie gotówki. Wysokość wynagrodzenia, które J. L. otrzymał za okres od 08.2006r. do 12.2006r. wynosiła 334,86 zł, za okres od 01.2007r. do 06.2007r. – 334,96 zł, za okres od 07.2007r. do 12.2007r. – 346,96 zł, za okres od 01.2008r. do 12.2008r. – 354,96 zł, za okres od 01.2009r. do 02.2009r. – 430,28 zł.

W dniu 28.02.2009r. umowa o pracę nakładczą została rozwiązana za porozumieniem stron. Po tym dniu A. B. nie zatrudniał żadnego pracownika.

Na ten sam okres od 01.08.2006r. do 28.02.2009r. odwołujący zawarli pomiędzy sobą umowę o pracę nakładczą na wykonanie ulotek reklamowych, ich wydruk i zakopertowanie, z tym że J. L. określony został jako nakładca, zaś A. B. jako wykonawca. Wykonawca winien był wykonać limit minimalny w ilości 230 pakietów. Limit maksymalny wynosił

zaś 400 pakietów. Wysokość wynagrodzenia zależała od ilości wykonanych pakietów – za pakiet 5 ulotek wykonawca miał otrzymywać 4 zł.

Wysokość wynagrodzenia, które A. B. otrzymał za okres od 08.2006r. do 02.2009r. równa była tej samej kwocie, którą otrzymywał J. L. z tytułu zawartej umowy o pracę nakładczą od A. B., tj. za okres od 08.2006 r. do 12.2006r. wynosiła 334,86 zł, za okres od 01.2007r. do 06.2007r. – 334,96 zł, za okres od 07.2007r. do 12.2007r. – 346,96 zł, za okres od 01.2008r. do 12.2008r. – 354,96 zł, za okres od 01.2009r. do 02.2009r. – 430,28 zł.

Z tytułu zawartej umowy o pracę nakładczą A. B. był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych.

W ramach prowadzonej działalności co dwa-trzy tygodnie jeździł do P. do hurtowni, w której kupował materiały niezbędne do wykonywania pracy – arkusze surówki gumowej i silikonowej. Tam też znajduje się Państwowy Urząd Probierny. Było by bez sensu robić tam zakupy, więc do N., a następnie znowu w okolice P. w celu zrobienia półproduktów. To są koszty.

Materiał, to znaczy arkusze surówki gumowej płatnik składek kupował i zostawiał u J. L., w jego domu w K.. Z tych gum J. L. robił formy według wzorów dostarczanych przez płatnika. Następnie płatnik przekazywał formy do odlewni znajdującej się w okolicy miejsca zamieszkania odwołującego. Co miesiąc płatnik dowoził ubezpieczonemu wzory, dostarczał materiał i następowało rozliczenie. Płacił gotówką. Wcześniej przekazał ubezpieczonemu prasę wulkanizacyjną do wykonywania gumowych form.

Ubezpieczony nie wykonywał form w liczbie określonej umową o pracę nakładczą, bo nie wyrabiał czasowo oraz ze względu na chorobę.

Na podstawie powyżej przedstawionego stanu faktycznego, Sąd I instancji wydał powyższy wyrok.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2015 roku, poz. 121 ze zm., zwana dalej ustawą systemową), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają m. in. osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę nakładczą (art. 6 ust. 1 pkt 2) oraz osoby prowadzące pozarolniczą działalność (art. 6 ust. 1 pkt 5).

Kwestię zbiegu podstaw objęcia ubezpieczeniem społecznym reguluje natomiast art. 9 ustawy systemowej, który w ust. 2 stanowi, że osoba spełniająca warunki do objęcia obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z kilku tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10, jest objęta obowiązkowo ubezpieczeniami z tego tytułu, który powstał najwcześniej. Może ona jednak dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi także z pozostałych, wszystkich lub wybranych tytułów lub zmienić tytuł ubezpieczeń, z zastrzeżeniem ust. 2c i 7.

Z dniem 1 marca 2009 roku dodano do tego przepisu ust. 2b zgodnie z którym osoba, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 (tj. osoba wykonująca pracę nakładczą), prowadząca jednocześnie pozarolniczą działalność, o której mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu tej działalności, jeżeli z tytułu wykonywania pracy nakładczej podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe jest niższa od obowiązującej tę osobę najniższej podstawy wymiaru składek dla osób prowadzących pozarolniczą działalność. Może ona dobrowolnie, na swój wniosek, być objęta ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi również z tytułu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2.

Poza sporem pozostawało, że w okresie od 1.08.2006r. do dnia 28.02.2009r., t.j. w okresie w którym ubezpieczony J. L. miał zawartą umowę o pracę nakładczą z płatnikiem składek (...) A. B., prowadził on jednocześnie własną pozarolniczą działalność gospodarczą oraz, że z tytułu tejże działalności w powyższym okresie nie opłacał składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe.

Nie było też sporną okolicznością niewykonywania przez wykonawcę zleconej ilości pracy, wynikającej z treści umowy o pracę nakładczą zawartej z płatnikiem składek. Z zawartej umowy o pracę z dnia 01.08.2006r. i aneksu do umowy jednoznacznie wynika, iż limit minimalny złotych form gumowych, które miały być przez ubezpieczonego wykonane wynosił 46 sztuk, zaś już na etapie postępowania przed organem rentowym ustalono, że wykonawca w rzeczywistości wykonywał średnio ok. 20 sztuk miesięcznie, a zatem o ponad połowę mniej. Okoliczność tą przyznali sami odwołujący na etapie postępowania sądowego.

Wbrew twierdzeniom zawartym w odwołaniach, wykonawca w spornym okresie nie osiągał kwoty minimalnej wynikającej z umowy o pracę nakładczą zawartej z płatnikiem składek, tj. kwoty 50% ówczesnego minimalnego wynagrodzenia pracowniczego.

W spornym okresie od 08.2006 do 12.2006 r. kwota 50% minimalnego wynagrodzenia wynosiła 449,55 zł, od 01.2007r. do 12.2007r. - 468,00 zł, od 01.2008 r. do 12.2008r. - 563,00 zł, a od 01.2009r. do 02.2009r. - 638,00 zł. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę za dany rok kalendarzowy jest corocznie publikowane w Dzienniku Ustaw.

Z zawartej umowy o pracę z dnia 01.08.2006r. i aneksu do umowy jednoznacznie wynika, że wysokość wynagrodzenia za wykonanie minimalnej ilości sztuk określonych w umowie tj. 46 sztuk po 20 zł każda, wynosić miało 920 zł miesięcznie. Limit maksymalny określony został zaś na 80 sztuk, co dawało 1600 zł miesięcznie.

Ze złożonych do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez płatnika składek dowodów wypłaty wynagrodzenia za okres od 01.2007r. do 02.2009r. miesięcznych zestawień dotyczących wyliczenia należnych składek oraz miesięcznych zestawień dotyczących wyliczenia należnych składek i podatku od wynagrodzenia za okres od sierpnia 2006r. do lutego 2009r. jednoznacznie wynika, że ubezpieczony J. L. w spornym okresie nie osiągał nawet kwoty 50% ówczesnego minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Z tytułu zawartej umowy o pracę nakładczą u płatnika składek (...) – A. B., J. L. został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z podstawą wymiaru składek za okres od 08.2006 – w wysokości 400,00 zł, zaś za okres od 01.2009 do 02.2009 – w wysokości 500,00 zł.

Strony przyznały, że na ten sam okres tj. od 08.2006r. do 02.2009r. zawarły pomiędzy sobą kolejną umowę o pracę nakładczą, z tym, że J. L. określony został jako nakładca, zaś A. B. jako wykonawca. Umowa dotyczyła wykonania ulotek reklamowych, ich wydruku i zakopertowania.

Z przedłożonych list płac za okres od 08.2006 r. do 02.2009r. jednoznacznie wynika, że wysokość wynagrodzenia, które A. B. otrzymał za okres od 08.2006 r. do 02.2009r. równa była tej samej kwocie, którą otrzymywał J. L. z tytułu zawartej umowy o pracę nakładczą od A. B.. Z tytułu zawartej umowy o pracę nakładczą A. B. był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych.

Szczegółowe regulacje dotyczące kwestii związanych z nadaniem osobom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę nakładczą określonych uprawnień o charakterze pracowniczym zawierają postanowienia rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975 roku w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą (Dz. U. z 1976 roku nr 3, poz.19 ze zm.).

Przepis § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia stanowi, iż w umowie o pracę nakładczą strony określają minimalną miesięczną ilość pracy, której wykonanie należy do obowiązków wykonawcy. Minimalna ilość pracy powinna być tak ustalona, aby jej wykonanie zapewniało uzyskanie co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia określonego przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie art. 77⁴ pkt 1 Kodeksu pracy, zwanego dalej "najniższym wynagrodzeniem". Przepis ten stanowi warunek konieczny (konstrukcyjny) umowy o pracę nakładczą, odróżniający ją w sposób zdecydowany od pozostałych umów cywilnoprawnych - właśnie z uwagi na cel ustawodawcy upodobnienia sytuacji prawnej wykonawców do sytuacji prawnej pracowników. Podkreślono, że istotnym elementem umowy o pracę nakładczą jest określenie minimalnej miesięcznej ilości pracy, a tym samym zapewnienie wykonawcy określonego wynagrodzenia.

Jeśli zatem strony umowy o pracę nakładczą zawierają ją z zamiarem niedotrzymania tego warunku, w istocie ich świadczenia woli dotknięte są pozornością.

Wskazano, że dla oceny ważności samej umowy, stosować należy odpowiednio przepisy Kodeksu Cywilnego dotyczące m.in. swobody kontraktowej (art. 353¹ k.c.) oraz związanych z powyższym wad oświadczeń woli (art. 82 in. k.c.).

Zgodnie z generalną zasadą swobody umów, strony mogą ułożyć łączący je stosunek prawny w sposób w jaki uznają za najbardziej dla nich korzystny (odpowiedni), a jedynymi ograniczeniami jakie ustawodawca przewidział są: niesprzeciwianie się treści lub celu owego stosunku prawnego z jego naturą, zgodność z ustawą oraz zasadami współżycia społecznego. Pod pojęciem zgodności z ustawą rozumieć należy także spełnianie przez umowę warunków koniecznych dla uznania jej za ważną. Nie może ona zatem być obciążona np. wadami oświadczeń woli, które powodowałyby jej nieważność, takimi jak pozorność, czy też złożenie oświadczenia woli w stanie wyłączającym świadome lub swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli (art. 82 i 83 k.c.).

Sąd Okręgowy uznał, że zebrany w sprawie materiał dowodowy wykazał, że w istocie sporna umowa o pracę nakładczą z dnia 1.08.2006r. zawarta została dla pozoru i jako taka była nieważna, a tym samym nie mogła już od samego początku wywołać zamierzonych przez nakładcę i wykonawcę skutków prawnych, w tym przede wszystkim w sferze podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Tytuł ubezpieczenia płatnik składek, jak i ubezpieczony, wykreowali sobie na zasadzie wzajemności, tak aby również płatnik składek nie miał obowiązku uiszczania składek z tytułu własnej działalności gospodarczej. Do tego wymiar ich wzajemnych zobowiązań finansowych z tytułu zawartych umów o pracę nakładczą, był identyczny.

Ubezpieczony J. L. w istocie nie miał zamiaru wykonywać określonej w umowie ilości złotniczych form gumowych – skoro nigdy jej nie wykonał, a tym samym osiągać wyższych dochodów, generujących wysokość podstawy wymiaru składek. Również płatnik składek nie oczekiwał od ubezpieczonego realizacji warunków umowy.

Zdaniem tego Sądu zawarcie omawianej umowy nie miało na celu realizacji jej zobowiązań, ale wyłącznie uzyskanie możliwości wyboru ubezpieczenia społecznego i opłacania z tego tytułu niższej składki. W niniejszej sprawie realizowana faktycznie ilość produktu i uzyskiwane z tego tytułu wynagrodzenie, odbiegały zarówno od tego założonego w zawartej umowie o pracę nakładczą, jak i od wymaganego przepisami regulującymi tego typu umowy, kwoty wynagrodzenia, tj. połowy minimalnego wynagrodzenia.

Pozorność zawartej umowy o pracę nakładczą przejawia się w tym, że nie opierała się ona o zasadę wzajemności uzgodnionych świadczeń, gdyż wykonawca nie miał zamiaru wykonywania chociażby minimum uzgodnionego rozmiaru pracy nakładczej, zaś nakładca tego od wykonawcy nie oczekiwał. Prowadziło to do stwierdzenia, że zawarcie formalnej umowy o pracę nakładczą nie miało na celu rzeczywistej realizacji wynikających z niej zobowiązań, ale było nakierowane wyłącznie na skorzystanie z możliwości wyboru tytułu ubezpieczenia społecznego, związanego z opłacaniem zaniżonych składek z nieuprawnionego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym przez osobę nie wykonującą pracy nakładczej w uzgodnionym rozmiarze.

W konsekwencji, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd I instancji oddalił odwołanie.

Apelację od powyższego wyroku wniósł odwołujący J. L., zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 58 § 1 k.c. w zw. z § 3 i § 6 rozporządzenia w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą w zw. z art. 9 ustawy systemowej poprzez jego błędną wykładnię i błędne zastosowanie w okolicznościach przedmiotowej sprawy poprzez uznanie, że umowa o pracę nakładczą była zawarta przez strony w celu obejścia prawa, podczas gdy umowa ta była wykonywana zgodnie z jej treścią.

W uzasadnieniu apelacji odwołujący podniósł, że umowa o pracę nakładczą nie może być dotknięta nieważnością z tej tylko przyczyny, że nie jest realizowana w sposób umożliwiający osiągnięcie przez wykonawcę wynagrodzenia określonego w umowie, a jej zawarcie celem powołania tytułu do ubezpieczenia społecznego konkurencyjnego względem prowadzonej działalności gospodarczej i korzystniejszego ekonomicznie dla ubezpieczonego nie jest celem sprzecznym z prawem w rozumieniu art. 58 § 1 k.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego zasługuje na uwzględnienie.

Zgromadzony zarówno przed Sądem I instancji, jak i uzupełniony w postępowaniu odwoławczym materiał dowody doprowadził Sąd Apelacyjny do przekonania, że umowa o pracę nakładczą z dnia 1 sierpnia 2006r. nie została zawarta dla pozoru (art. 83 § 1 Kodeksu cywilnego), ani też w celu obejścia prawa art. 58 § 1 Kodeksu cywilnego).

Z przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą (Dz.U. z 1976r., nr 3, poz. 19 ze zm.) w zw. z art. 77⁴ k.p. nie wynika, że praca rzeczywiście wykonana i rzeczywiście wypłacone wynagrodzenie muszą być równe bądź wyższe od wskazanej kwoty, aby umowa była ważna. Umowa musi przewidywać jedynie taką ilość pracy, której wykonanie pozwala na uzyskanie wynagrodzenia wynoszącego co najmniej połowę najniższego wynagrodzenia.

Odnosząc się do samego charakteru stosunku prawnego rozważanego w przedmiotowej sprawie podkreślenia wymaga, że praca nakładcza polega na zarobkowym wykonywaniu przez osobę fizyczną na zlecenie i rachunek pracodawcy czynności - w szczególności - w zakresie: wytwarzania przedmiotów z materiałów powierzonych, naprawiania, wykańczania i konserwacji przedmiotów oraz świadczenia innych usług. Wykonywana jest indywidualnie poza siedzibą pracodawcy. Osoba wykonująca pracę nakładczą świadczy pracę na zlecenie nakładcy z materiału przezeń powierzonego, nie mając bezpośredniego kontaktu z osobami, dla których wytwarzane przedmioty są przeznaczone i nie ponosząc ryzyka zbycia tych przedmiotów. W literaturze wyrażano pogląd, że jest to rodzaj umowy o dzieło. Pojawiły się również poglądy, iż nie jest to samodzielny typ umowy, a jedynie szczególna odmiana różnych umów o świadczenie usług. Umowa ta wykazuje szereg podobieństw zarówno do cywilnoprawnej umowy o dzieło, jak i do umowy o pracę.

Wykonujący pracę nakładczą zobowiązuje się wobec nakładcy do osiągnięcia określonych rezultatów. Strony nie określają jednak wyraźnie przedmiotu umowy, zostaje on określony przez nakładcę dopiero w momencie udzielenia indywidualnego zlecenia. Wykonujący pracę nakładczą nie prowadzi samodzielnej działalności gospodarczej. Wynik jego pracy przypada nakładcy. Wykonujący pracę nakładczą może w zasadzie pracować w dowolnym miejscu i czasie, zaś ryzyko związane ze świadczeniem pracy nakładczej ponosi – inaczej niż w stosunku pracy – osoba, która podjęła się tej pracy. Nakładca ponosi jednak w pewnym zakresie ryzyko socjalne związane z wykonaniem zleconej pracy. Prawo do wynagrodzenia za pracę nakładczą oraz jego wysokość uzależnione są od konkretnego rezultatu pracy. Wykonującym pracę nakładczą może być jedynie osoba fizyczna, może ona jednak przy wykonywaniu pracy korzystać z pomocy innych osób.

Mimo wielu różnic, praca nakładcza wykazuje szereg podobieństw do pracy świadczonej w prawnym stosunku pracy. Z tej też przyczyny ustawodawca przyznał osobom wykonującym ten rodzaj pracy szereg uprawnień pracowniczych w celu upodobnienia sytuacji prawnej tych osób do sytuacji prawnej pracowników zarówno w sferze prawa materialnego, jak i procesowego. Całokształt uprawnień osób wykonujących pracę nakładczą reguluje wydane na podstawie delegacji zawartej w art. 303 k.p. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 grudnia 1975r. w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą (Dz. U. z 1976r. Nr 3, poz. 19 ze zm.). Obejmuje ono swoim zasięgiem normatywnym wszystkie osoby wykonujące ten rodzaj pracy.

Sąd odwoławczy w tej mierze w pełni aprobuje i czyni integralną częścią swojego rozstrzygnięcia pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 listopada 2012 roku (I UK 247/12) zgodnie z którym,

ważność umowy należy oceniać przy uwzględnieniu norm określających elementy przedmiotowo istotne tego stosunku prawnego, a nie przez odwołanie się do zakresu i sposobu realizacji przez strony postanowień umowy. Zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie uprawnień pracowniczych osób wykonujących pracę nakładczą, w umowie o pracę nakładczą strony określają minimalną miesięczną ilość pracy, której wykonanie należy do obowiązków wykonawcy. Minimalna ilość pracy powinna być tak ustalona, aby jej wykonanie zapewniało uzyskanie co najmniej 50% najniższego wynagrodzenia określonego przez Ministra Pracy i Polityki Socjalnej na podstawie art.77⁴ pkt 1 Kodeksu pracy. Przedmiotowo istotnym elementem umowy o pracę nakładczą jest więc ustalenie w tej umowie minimalnej ilości pracy, której wykonanie będzie gwarantowało uzyskanie co najmniej określonego w tym przepisie wynagrodzenia. Omawiany przepis nie stanowi więc o obowiązku wykonawcy świadczenia pracy w ilości warunkującej nabycie co najmniej 50% minimalnego wynagrodzenia, wobec czego nieosiągnięcie takiego wynagrodzenia nie może być podstawą stwierdzenia nieważności umowy o pracę nakładczą, co zresztą wynika wprost z przepisów rozporządzenia (np. § 6 ust. 1 pkt 1, zgodnie z którym nakładca może rozwiązać umowę bez wypowiedzenia z winy wykonawcy w razie niewykonywania bez uzasadnionych przyczyn przez okres trzech miesięcy minimalnej ilości określonej w umowie, § 11 ust. 2, według którego w razie uniemożliwienia wykonawcy wykonania miesięcznej ilości pracy określonej w umowie przez niewykonanie obowiązków ciążących na nakładcy, przysługuje wykonawcy wynagrodzenie za czas niewykonywania pracy, czy też § 15 ust. 2, stanowiącego że urlop wypoczynkowy przysługujący wykonawcy ulega skróceniu o 1/12 części za każdy miesiąc, w którym nie uzyskał on ze swojej winy minimalnego wynagrodzenia).

Przypisanie skutku w postaci bezwzględnej nieważności umowy o pracę nakładczą musi więc poprzedzać w każdej sytuacji ustalenie takich okoliczności faktycznych, które umożliwią określenie podstawy tej nieważności, przy uwzględnieniu, że nie jest możliwa prawidłowa subsumpcja tego samego stanu faktycznego do norm prawnych, regulujących instytucje prawne, które, jak obojętne prawa i pozornosc czynności prawnej, nie mogą w tym samym stanie faktycznym jednocześnie występować.

Sąd Najwyższy dobitnie stwierdził, że uwzględnione też być powinno, że umowa o pracę nakładczą nie jest dotknięta nieważnością z tej tylko przyczyny, że nie jest realizowana w sposób umożliwiający osiągnięcie przez wykonawcę wynagrodzenia określonego w umowie, a jej zawarcie celem powołania tytułu do ubezpieczenia społecznego konkurencyjnego względem prowadzonej działalności gospodarczej i korzystniejszego ekonomicznie dla ubezpieczonego nie jest celem sprzecznym z prawem w rozumieniu art. 58 § 1 k.c.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd odwoławczy uznał, że organ rentowy bezzasadnie stwierdził niepodleganie przez ubezpieczonego ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę nakładczą z dnia 1 sierpnia 2006r. Jak zostało bowiem wykazane na kanwie niniejszej sprawy odwołujący faktycznie wykonywał zawartą z płatnikiem składek umowę nakładczą lecz nie zdołał osiągnąć wynagrodzenia, które zostało określone przez strony w przedmiotowej umowie. Ta okoliczność, jak była o tym mowa powyżej sama w sobie nie prowadzi do uznania zawartej umowy jako nieważnej i przypisania jej negatywnych konsekwencji prawnych, jak uczynił to organ rentowy i Sąd I instancji.

Wobec powyższego, na mocy art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i stwierdził, że J. L. jako osoba wykonująca pracę nakładczą u płatnika składek A. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 1 sierpnia 2006r. do 28 lutego 2009r.

Natomiast orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie 2 wyroku znajduje swoje uzasadnienie w treści art. 98 ust. 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 36 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Zasądzona kwota stanowi zwrot kosztów postępowania apelacyjnego wygrywającemu spór odwołującemu od przegrywającego spór pozwanego i stanowi koszt poniesionej opłaty od apelacji.

del. SSO Roman Walewski	SSA Dorota Goss-Kokot	SSA Jolanta Cierpiał
-------------------------	-----------------------	----------------------